

Badanie sprawozdania finansowego

Aspekty praktyczne

Anna Leńczowska

07.04.2022



Kiedy badanie SF jest obowiązkowe?

Badanie ustawowe

Kiedy badanie SF jest obowiązkowe?

Według przepisów ustawy, badaniu podlegają roczne skonsolidowane sprawozdania finansowe grup kapitałowych oraz sprawozdania finansowe kontynuujących działalność jednostek:

1) Banków krajowych, oddziałów instytucji kredytowych, oddziałów banków zagranicznych, zakładów ubezpieczeń, zakładów reasekuracji, w tym także głównych oddziałów i oddziałów zakładów ubezpieczeń, głównych oddziałów i oddziałów zakładów reasekuracji oraz oddziałów zagranicznych firm inwestycyjnych, Spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych.

Kiedy badanie SF jest obowiązkowe?

2) Jednostek działających na podstawie przepisów o obrocie papierami wartościowymi oraz przepisów o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, w tym także jednostek, o których mowa w art. 2 ust. 2b ustawy o rachunkowości, *[alternatywne spółki inwestycyjne w rozumieniu przepisów o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, w tym uprawnionych do posługiwania się nazwą "EuVECA" albo "EuSEF"]*.

jednostek działających na podstawie przepisów o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,
krajowych instytucji płatniczych i instytucji pieniądza elektronicznego.

Kiedy badanie SF jest obowiązkowe?

- 3) Spółek akcyjnych, z **wyjątkiem** spółek będących na dzień bilansowy w organizacji.
- 4) Pozostałych jednostek (przede wszystkim spółek z o.o., spółek jawnych, partnerskich, komandytowych, cywilnych oraz przedsiębiorstw osób fizycznych).



Kiedy badanie SF jest obowiązkowe?

Warunki, które muszą spełnić spółki z o.o., spółki jawne, partnerskie, komandytowe, cywilne oraz przedsiębiorstwa osób fizycznych

- Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło co najmniej 50 osób
- Przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów, operacji finansowych za rok obrotowy stanowiły równowartość w walucie polskiej minimum 5.000.000 euro.
- Suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego stanowiła równowartość w walucie polskiej co najmniej 2.500.000 euro.

Kurs ogłoszony przez NBP, na dzień bilansowy

Limity 2022

Warunki, które muszą spełnić spółki z o.o., spółki jawne, partnerskie, komandytowe, cywilne oraz przedsiębiorstwa osób fizycznych

- Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło co najmniej 50 osób
- Przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów, operacji finansowych za rok obrotowy stanowiły równowartość w walucie polskiej minimum 5.000.000 euro. => **22 997 000 zł**
- Suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego stanowiła równowartość w walucie polskiej co najmniej 2.500.000 euro. => **11 498 500 zł**



Szczególne sytuacje badania SF (nawet jeśli nie przekroczone limity)

Szczególne sytuacje badania SF (nawet jeśli nie przekroczone limity)

- ⇒ badaniu podlegają sprawozdania finansowe spółek przejmujących i spółek nowo zawiązanych, sporządzone za rok obrotowy, w którym nastąpiło połączenie, a także roczne sprawozdania finansowe jednostek sporządzone zgodnie z MSR
- ⇒ badaniu podlegają również roczne połączone sprawozdania finansowe funduszy inwestycyjnych z wydzielonymi subfunduszami oraz roczne sprawozdania jednostkowe subfunduszy
- ⇒ Sprawozdania emitentów obligacji

Etap – umowa

- Okres 2 lata - ustawowe
- Niezależność
- Wybór – organ zatwierdzający
- Podpisuje zarząd



Etap – umowa

Za nieważne z mocy prawa uznaje się wszelkie klauzule umowne w umowach zawartych przez badaną jednostkę, które ograniczałyby możliwość wyboru firmy audytorskiej przez organ dokonujący wyboru firmy audytorskiej, na potrzeby przeprowadzenia badania ustawowego sprawozdań finansowych tej jednostki, do określonych kategorii lub wykazów firm audytorskich.

Etap – umowa

Rozwiązanie umowy o badanie sprawozdania finansowego jest możliwe jedynie w sytuacji zaistnienia uzasadnionej podstawy. Za uzasadnioną podstawę uznaje się w szczególności:

- 1) wystąpienie zdarzeń uniemożliwiających spełnienie wymagań określonych przepisami prawa dotyczącymi przeprowadzenia badania, zasadami etyki zawodowej, niezależności lub krajowymi standardami wykonywania zawodu;
- 2) niedotrzymanie warunków umowy innych niż skutkujące możliwością wyrażenia opinii z zastrzeżeniami, opinii negatywnej lub odmowy wyrażenia opinii;
- 3) przekształcenia, zmiany właścicielskie, zmiany organizacyjne uzasadniające zmianę firmy audytorskiej lub nieprzeprowadzenie badania.

Etap – umowa

Różnice poglądów w zakresie stosowania zasad rachunkowości lub standardów badania nie stanowią uzasadnionej podstawy rozwiązania umowy o badanie sprawozdania finansowego.

O rozwiązaniu umowy o badanie sprawozdania finansowego kierownik jednostki oraz firma audytorska informują niezwłocznie, wraz z podaniem stosownego wyjaśnienia przyczyn rozwiązania umowy, Polską Agencję Nadzoru Audytowego, a w przypadku jednostki zainteresowania publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 9 ustawy o biegłych rewidentach – także Komisję Nadzoru Finansowego.

Etap – umowa

W przypadku badania ustawowego w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy o biegłych rewidentach, jednostki zainteresowania publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 9 tej ustawy, jeżeli zaistnieją ku temu uzasadnione podstawy, prawo wniesienia do sądu powództwa o rozwiązanie umowy o badanie sprawozdania finansowego przysługuje:

- 1) akcjonariuszom, którzy posiadają co najmniej 5% praw głosów lub co najmniej 5% kapitału zakładowego w badanej jednostce, a w przypadku prostej spółki akcyjnej – co najmniej 5% praw głosów lub co najmniej 5% kapitału akcyjnego;
- 2) organom badanej jednostki, które nie dokonywały wyboru firmy audytorskiej;
- 3) Komisji Nadzoru Finansowego.

Co może biegły rewident?



Zgodnie z art. 67 ustawy o rachunkowości kierownik badanej jednostki zapewnia biegłemu rewidentowi, przeprowadzającemu badanie sprawozdania finansowego, dostęp do ksiąg rachunkowych oraz dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów oraz wszelkich innych dokumentów, jak również udziela wyczerpujących informacji, wyjaśnień i oświadczeń – niezbędnych do sporządzenia sprawozdania z badania.

Biegły rewident jest uprawniony do uzyskania informacji związanych z przebiegiem badania od kontrahentów badanej jednostki, w tym także od banków i jej doradców prawnych – z upoważnienia kierownika badanej jednostki. Jeżeli przedmiotem badania jest sprawozdanie finansowe jednostki dominującej, to uprawnienia biegłego rewidenta, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługują także wobec jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych

Kiedy badanie jest nieważne?



Nieważne z mocy prawa jest badanie sprawozdania finansowego przeprowadzone z naruszeniem przepisów:

1) art. 69 ust. 6, 7 i 9, art. 70, art. 72 ust. 2, art. 135 ust. 2 i art. 136 ustawy o biegłych *rewidentach [usługi zabronione]*,

2) art. 4 i art. 5 oraz art. 17 ust. 1 akapit drugi i ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego, uchylającego decyzję Komisji 2005/909/WE, w przypadku badania ustawowego jednostki zainteresowania publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 9 ustawy o biegłych rewidentach

Kiedy badanie jest nieważne?

6. Firma audytorska oraz kluczowy biegły rewident nie przeprowadzają badania, jeżeli istnieje zagrożenie wystąpienia autokontroli, czerpania korzyści własnych, promowania interesów badanej jednostki, zażyłości lub zastraszenia spowodowanych stosunkiem finansowym, osobistym, gospodarczym, zatrudnienia lub innym między badaną jednostką a kluczowym biegłym rewidentem, firmą audytorską, członkiem sieci, do której należy firma audytorska, lub osobą fizyczną mogącą wpłynąć na wynik badania, wskutek czego obiektywna, racjonalna i poinformowana osoba trzecia mogłaby wnioskować, że niezależność kluczowego biegłego rewidenta lub firmy audytorskiej jest zagrożona pomimo zastosowania zabezpieczeń zmierzających do wyeliminowania lub zredukowania zagrożenia do akceptowalnego poziomu.

Kiedy badanie jest nieważne?

7. Kluczowy biegły rewident, firma audytorska i jej pracownicy uczestniczący w przeprowadzaniu badania oraz osoba fizyczna biorąca bezpośredni udział w czynnościach w zakresie badania, z której usług korzysta lub którą nadzoruje kluczowy biegły rewident lub firma audytorska, a także osoby blisko z nimi związane:

1) nie mogą posiadać ani czerpać istotnych i bezpośrednich korzyści z instrumentów finansowych, w tym z udziałów w kapitale własnym, papierów wartościowych w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, kredytów, pożyczek lub innych instrumentów dłużnych, w tym z praw i obowiązków do nabycia tych instrumentów finansowych oraz instrumentów pochodnych bezpośrednio powiązanych z tymi instrumentami finansowymi, wyemitowanych, gwarantowanych lub w inny sposób wspieranych przez jakąkolwiek badaną jednostkę objętą wykonywanymi przez nich czynnościami w zakresie badania;

Kiedy badanie jest nieważne?

Kluczowy biegły rewident, firma audytorska, jej pracownicy uczestniczący w przeprowadzaniu badania oraz osoba fizyczna, biorąca bezpośredni udział w czynnościach w zakresie badania, z której usług korzysta lub którą nadzoruje kluczowy biegły rewident lub firma audytorska, a także osoby z nimi blisko związane, nie mogą uczestniczyć w określaniu wyniku badania badanej jednostki ani w inny sposób nie mogą wpływać na ten wynik, jeżeli: podstawie odrębnych przepisów;

- 1) posiadają instrumenty finansowe, w tym udziały w kapitale własnym, papiery wartościowe w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, kredyty, pożyczki lub inne instrumenty dłużne, w tym prawa i obowiązki do nabycia tych instrumentów finansowych oraz instrumentów pochodnych bezpośrednio powiązanych z tymi instrumentami finansowymi, wyemitowane przez badaną jednostkę, z wyjątkiem takich, które posiadane są pośrednio poprzez udział w zdywersyfikowanych programach zbiorowego inwestowania, w szczególności funduszach emerytalnych, funduszach inwestycyjnych oraz ubezpieczeniowych funduszach kapitałowych oferowanych przez zakłady ubezpieczeń, o ile programy te nie są kontrolowane przez te osoby lub firmy lub w stosunku do tych programów nie są podejmowane decyzje inwestycyjne, na które wpływ mają te osoby lub firmy, a także z wyjątkiem kredytów lub pożyczek udzielonych na warunkach rynkowych w ramach zwykłej działalności przez badane jednostki, uprawnione do udzielania kredytów na podstawie odrębnych przepisów;

Kiedy badanie jest nieważne?

2) posiadają instrumenty finansowe, w tym udziały w kapitale własnym, papiery wartościowe w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, kredyty, pożyczki lub inne instrumenty dłużne, w tym prawa i obowiązki do nabycia tych instrumentów finansowych oraz instrumentów pochodnych bezpośrednio powiązanych z tymi instrumentami finansowymi, wyemitowane przez jednostkę powiązaną z badaną jednostką, których posiadanie może spowodować lub może być postrzegane przez obiektywną, racjonalną i poinformowaną osobę trzecią jako powodujące konflikt interesów, z wyjątkiem takich, które posiadane są pośrednio poprzez udział w zdywersyfikowanych programach zbiorowego inwestowania, w szczególności funduszach emerytalnych, funduszach inwestycyjnych oraz ubezpieczeniowych funduszach kapitałowych oferowanych przez zakłady ubezpieczeń, o ile programy te nie są kontrolowane przez te osoby lub firmy lub w stosunku do tych programów nie są podejmowane decyzje inwestycyjne, na które wpływ mają te osoby lub firmy;

Kiedy badanie jest nieważne?

- 3) w okresie, o którym mowa w ust. 4, pozostawali z badaną jednostką w stosunku pracy, stosunku gospodarczym lub innym stosunku, który może spowodować lub może być postrzegany przez obiektywną, racjonalną i poinformowaną osobę trzecią jako powodujący konflikt interesów;
- 4) uczestniczyli w prowadzeniu ksiąg rachunkowych lub sporządzaniu dokumentacji księgowej lub sprawozdań finansowych badanej jednostki w roku obrotowym poprzedzającym okres objęty badaniem, w okresie objętym badanym sprawozdaniem lub okresie przeprowadzania badania;
- 5) są przedstawicielami prawnymi (pełnomocnikami), członkami organów nadzorczych, zarządzających lub pracownikami badanej jednostki lub jednostki z nią powiązanej;
- 6) biorą udział w procesie zarządzania badaną jednostką i podejmowania przez nią decyzji;
- 7) świadczą usługi inne niż badanie, mające istotny wpływ na badane sprawozdanie finansowe;
- 8) istnieją inne okoliczności naruszające niezależność w stopniu uniemożliwiającym ograniczenie tego naruszenia przy użyciu jakiegokolwiek zabezpieczenia, które nie pozwalają na sporządzenie bezstronnego i niezależnego sprawozdania z badania.

Kiedy badanie jest nieważne?

1. Jeżeli w okresie objętym sprawozdaniem finansowym badana jednostka została przejęta przez inną jednostkę, połączyła się z inną jednostką lub przejęła inną jednostkę, firma audytorska oraz członkowie zespołu wykonującego badanie ustalają i oceniają obecne oraz wcześniejsze interesy lub stosunki z tą inną jednostką, w tym usługi niebędące badaniem świadczone na rzecz tej innej jednostki, poprzez sprawdzenie, czy przy uwzględnieniu dostępnych zabezpieczeń mogłyby one zagrozić ich niezależności i zdolności do kontynuowania badania po dniu wejścia w życie połączenia lub przejęcia.
2. Firma audytorska oraz członkowie zespołu wykonującego badanie, niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia połączenia lub przejęcia, o których mowa w ust. 1, podejmują działania niezbędne do zakończenia interesów lub stosunków, które zagrażałyby ich niezależności, a do czasu ich zakończenia przyjmują zabezpieczenia służące zminimalizowaniu zagrożeń dla niezależności wynikających z wcześniejszych lub obecnych interesów lub stosunków.

Etap – badanie wstępne

Poznanie jednostki

Kontrola wewnętrzna

Zestawienie obrotów i sald



Etap – badanie wstępne

Do badania wstępnego należy przygotować:

1. Umowę/status jednostki
2. Odpis KRS, NIP, REGON, CEIDG
3. Zezwolenia, koncesje wymagane w działalności gospodarczej prowadzonej przez jednostkę
4. Uchwały, protokoły z posiedzeń zarządu, rady nadzorczej, wspólników
5. Protokoły z kontroli skarbowych, ZUS, innych
6. Politykę rachunkowości
7. Schemat organizacyjny jednostki
8. Opis systemów informatycznych funkcjonujących w jednostce
9. Regulamin pracy, wynagrodzenia i inne regulaminy wewnętrzne
10. Instrukcje obiegu dokumentów, instrukcję inwentaryzacyjną, kasową, dotyczącą gospodarki magazynowej
11. Regulamin kontroli wewnętrznej

Etap – badanie wstępne

Za jaki okres?



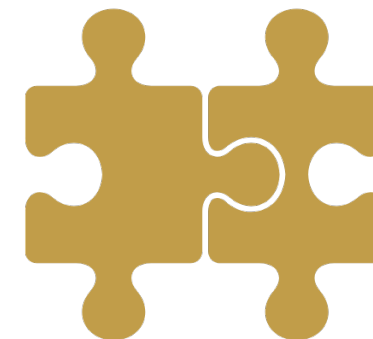
Etap – badanie zasadnicze

- Sprawozdanie finansowe i jego obszary



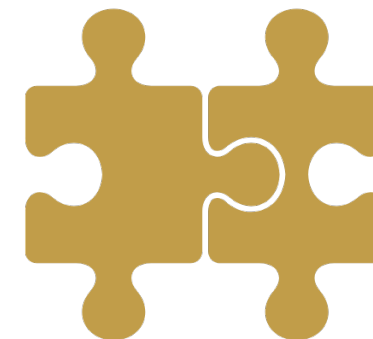
Aktywa – co bada biegły?

- ✓ Środki trwałe – OT, LT, amortyzacja, test na utratę wartości, stawki amortyzacyjne
- ✓ Należności – potwierdzenia sald, wiekowanie, odpisy, sprawy sądowe
- ✓ Środki pieniężne – potwierdzenia sald, wycena
- ✓ Instrumenty finansowe – nabycie, sprzedaż, wycena, odsetki, dyskonto, premia, przekwalifikowanie
- ✓ RMK – pozycje, rozliczenie
- ✓ Aktywa z tytułu podatku odroczonego
- ✓ Zapasy – wycena, wiekowanie



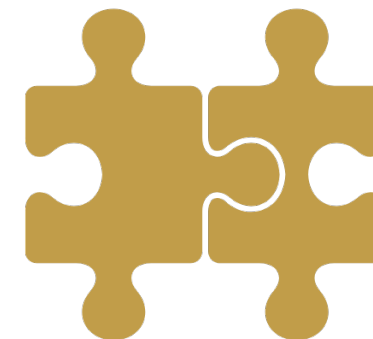
Pasywa – co bada biegły?

- ✓ Zobowiązania – wycena, odsetki, wiekowanie
- ✓ Kapitały – zmiany wg przyczyny powstania
- ✓ Rezerwy – podatek odroczony, pracownicze, sądowe, gwarancyjne



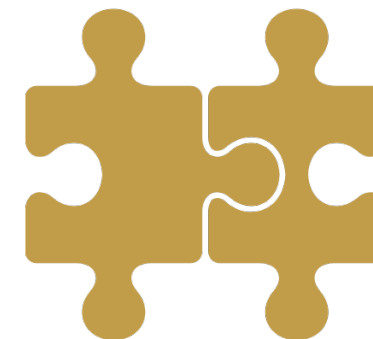
RZiS – co bada biegły?

- ✓ Przychody – wycena, zgodność z umowami, odniesienie do właściwego okresu, kompletność
- ✓ Koszty – ujęcie, zgodność z umowami, odniesienie do danego okresu, kompletność



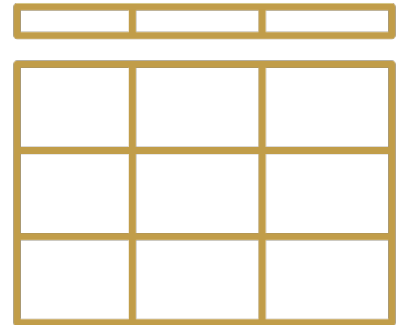
Co jeszcze bada biegły?

- ✓ Kontynuacja działalności
- ✓ Rachunek przepływów pieniężnych
- ✓ Zestawienie zmian w kapitale
- ✓ Informacja dodatkowa i wprowadzenie do SF
- ✓ Ryzyko oszust
- ✓ Transakcje powiązane



Tabelki, notatki, memoranda...

Forma składania oświadczeń

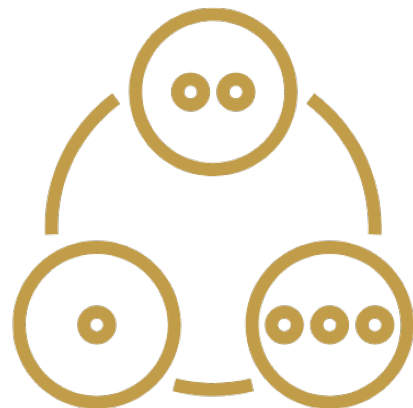


Etap – weryfikacja SF

- ✓ Prawidłowość struktury wg UoR
- ✓ Prawidłowość xml
- ✓ Podpisy pod SF
- ✓ Sprawozdanie z działalności



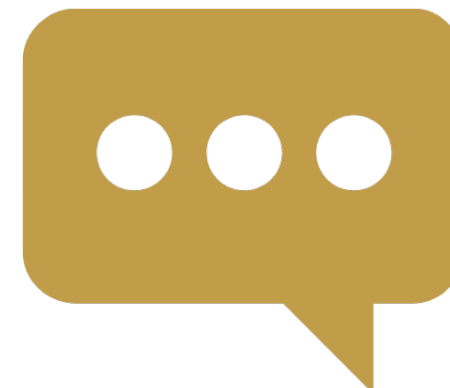
Oświadczenia końcowe



...Czyli wszystko już daliśmy

Rodzaje opinii

- Bez zastrzeżeń
- Bez zastrzeżeń z objaśnieniem
- Z zastrzeżeniem
- Negatywna
- Odstąpienie od wydania opinii



Czy opinia podlega zgłoszeniu?

Do KRS – jeśli badanie obowiązkowe